

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Liknavost se nevyplácí aneb výzva dle § 114b o.s.ř.

Jak praví stará římskoprávní zásada: „vigilantibus iura scripta sunt“, nebo-li „zákony jsou psány pro bdělé“. Neméně se tento princip uplatní v rámci civilního práva procesního, kdy i žalovaný musí vyvíjet v rámci řízení patřičnou aktivitu. Pokud si naopak počíná ledabyly, hrozí, že v řízení neuspěje a spor prohraje. Takovým případem může být i vydání rozsudku pro uznání tehdy, kdy se žalovaný řádně nevyjádří ke kvalifikované výzvě soudu. A to může člověka stát třeba i celoživotní úspory.

Právní úprava

Ustanovení § 114b odst. 1 o.s.ř. umožňuje předsedovi senátu v rámci přípravy jednání, pokud jsou naplněny zákonné předpoklady, uložit žalovanému na základě tzv. kvalifikované výzvy, aby se ve věci písemně vyjádřil a pokud žalovaný nárok zcela neuzná, aby ve svém vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti ke své obraně a k vyjádření připojil listinné důkazy, případně aby označil důkazy k prokázání svých tvrzení. Kvalifikovanou výzvu lze vydat jen tehdy, kdy to povaha věci či okolnosti případu vyžadují, naopak ji nelze vydat v řízení, v jehož rámci nelze uzavřít smír. Z hlediska vydání kvalifikované výzvy je též rozhodné, jaký soud zvolil předchozí procesní postup a v jaké fázi se řízení nachází; kvalifikovanou výzvu totiž nelze vydat po přípravném jednání dle § 114c o.s.ř. a ani tehdy, kdy již proběhlo první jednání ve věci. Kvalifikovaná výzva bývá též vydávána spolu s platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem či evropským platebním rozkazem.

Pro vyjádření ke kvalifikované výzvě stanoví soud dle § 114b odst. 2 o.s.ř. lhůtu čítající minimálně 30 dnů, která začne běžet od jejího doručení; výjimku tvoří případ, kdy je kvalifikovaná výzva vydána společně s vydáním platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu či evropského platebního rozkazu, pak totiž začíná třicetidenní lhůta pro vyjádření ke kvalifikované výzvě běžet ode dne uplynutí lhůty pro podání odporu.

Soud je obecně v civilním řízení oprávněn žalovaného vyzvat k písemnému vyjádření na základě ustanovení § 114a odst. 2 písm. a) o.s.ř., s nevyhověním této výzvě však zákon pro žalovaného nespojuje žádný právní následek. Právě v oblasti sankce za nesplnění procesní povinnosti se kvalifikovaná výzva dle § 114b o.s.ř. od obecné výzvy dle § 114a o.s.ř. nejvíce liší. Pokud se totiž žalovaný, vůči němuž soud kvalifikovanou výzvu učinil, bez závažného důvodu v soudem stanovené lhůtě včas nevyjádří a ani soudu nesdělí, jaký závažný důvod mu v tom brání, nastává fikce uznání nároku a soud na jejím základě vydá podle § 153a odst. 3 o.s.ř. rozsudek pro uznání. S pasivitou žalovaného je tak v případě kvalifikované výzvy spojena ztráta možnosti věcnými námitkami dosáhnout zamítnutí žaloby a v řízení přes soudem prvního stupně uspět. Možnost uplatnění takovéto fatální sankce je vyvážena přísnějšími požadavky na doručování kvalifikované výzvy; musí být totiž dle § 114b odst. 4 o.s.ř. doručena žalovanému do vlastních rukou, přičemž náhradní doručení je vyloučeno. O možnosti vydání rozsudku pro uznání musí být žalovaný soudem poučen.

Kvalifikovaná výzva a rozsudek pro uznání v judikatuře

Možnost vydat v případě pasivity žalovaného rozsudek pro uznání bezpochyby představuje silný formalistický prvek, který prolomuje v civilním řízení převažující zásadu materiální pravdy. Přirozeně

se tak objevují úvahy o tom, zda je taková právní úprava v souladu s ústavním pořádkem, a to zejména s ústavně zakotveným právem na spravedlivý proces dle čl. 36 a násl. LZPS. Ústavní soud však platnou a účinnou právní úpravu obsaženou v § 114b odst. 5 o.s.ř. a navazující ustanovení § 153a odst. 3 o.s.ř. považuje za ústavně konformní. K uvedené problematice se vyjádřil např. ve svém nálezu ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 13/15, kde uvádí, že zmíněná právní úprava nenarušuje autonomii vůle žalovaného, neboť rozsudek pro uznání nastupuje až tehdy, kdy je žalovaný v řízení pasivní; předmětnou úpravu tak lze vyložit ústavně konformním způsobem.

Co se týče formulace obsahu a dalších náležitostí vyjádření ke kvalifikované výzvě dle § 114b o.s.ř., je k dispozici již bohatá judikatura Nejvyššího a Ústavního soudu.

Významným rozhodnutím z poslední doby je v tomto ohledu bezpochyby rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 7. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1065/2019, kde Nejvyšší soud uzavřel, že k odvrácení rozsudku pro uznání dle § 153 odst. 3 o.s.ř. nepostačí, aby žalovaný vyjádřil pouhý nesouhlas se žalobou. Pokud je však zřejmé, že žalovaný není nečinný a hodlá se žalobě před soudem aktivně bránit, nejsou naplněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání. Toto rozhodnutí považují za významné zejména pro oblast vyjádření ke kvalifikované výzvě, kdy toto vyjádření činí právní laik, aniž by byl zastoupen právním zástupcem. Lze totiž předpokládat, že vyjádření příslušníka laické veřejnosti nebude po právní stránce zcela formálně dokonalé, a bude tak na soudu, aby posoudil, zda je vyjádření žalovaného dostačující. Rozsudek pro uznání tak nelze vydávat zcela mechanicky při jakémkoliv nedostatku vyjádření ke kvalifikované výzvě, ale je třeba přihlídnout ke všem okolnostem případu a zvážit, jaký přístup žalovaný k projednávané věci materiálně uplatňuje.

Takovýto závěr vyplývající z aktuální judikatury Nejvyššího soudu je vhodné zasadit do kontextu judikatury starší. Zmiňme tedy např. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 1298/17, ve kterém se uvádí, že vydání rozsudku pro uznání musí být vázáno na řádné, nepochybné a prokazatelné naplnění zákonných podmínek dle § 153a občanského soudního řádu, což znamená, že při posuzování vyjádření na kvalifikovanou výzvu dle ustanovení § 114b odst. 1 o.s.ř. je možno dospět k závěru o její nekvalifikovanosti jen v případech vyjádření nevyvolávajících žádné pochybnosti o své nedostatečnosti, resp. o tom, že se žalovaný nehodlá řádně bránit nároku uplatněnému žalobou. Tento závěr lze považovat za zcela souladný se závěry uvedenými ve výše uvedené novější judikatuře, neboť i zde Nejvyšší soud považoval za nezbytné posuzovat podmínky pro vydání rozsudku pro uznání spíše restriktivně. Naplnění předpokladů pro rozhodnutí na základě fikce uznání tak musí být tak jednoznačné, že o něm nelze mít pochybnosti. V případě pochybností by měl soud postupovat na základě zásady „v pochybnostech ve prospěch žalovaného“ a namísto rozsudku pro uznání se přesunout k meritornímu projednání sporu.

Uvedené judikatorní závěry lze považovat za poměrně konstantní; např. v nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2017, sp. zn. I. ÚS 2693/16, se uvádí, že soudy musejí k vydání rozsudku pro uznání na základě fikce uznání přistupovat uvážlivě a restriktivně. Fikci uznání zpravidla nebude možné použít, pokud žalovaný není k žalobě lhostejný, obstrukčně pasivní, nechce nijak taktizovat a jeho jednáním nedošlo k průtahům ve věci. Dále dle nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 10. 2016, sp. zn. I. ÚS 1261/15, je k fikci uznání nároku je nutné přistupovat jako k nástroji výjimečnému, jehož použití je ospravedlněno jen v případech procesně přílehlavých, přičemž podmínky jeho použití musí být interpretovány nikoli extenzivně, ale restriktivně.

V případě, kdy soud dospěje k závěru, že vyjádření žalované nebylo dostatečné, je povinen dle nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15, žalovaného vyzvat k doplnění či opravě svého podání. Pokud tak soud neučiní, lze to považovat za vadu řízení. Stejně tak pokud dojde např. k formální chybě při odeslání vyjádření nebo když je vyjádření zasláno soudu omylem nekompletní, je soud povinen žalovaného na tuto skutečnost upozornit (viz závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 842/16).

Závěr

Kvalifikovaná výzva dle § 114b představuje účinný nástroj, jak získat od žalované strany vyjádření o rozhodných skutečnostech a důkazy určené k jejich prokázání. K odvrácení vydání rozsudku pro uznání však musí kvalifikovaná výzva nejen řádně soudu podána, ale musí takové splňovat alespoň minimální předpoklady vyžadované zákonem a konkretizované v judikatuře Nejvyššího a Ústavního soudu. Tyto požadavky však musejí být interpretovány a aplikovány restriktivně než extenzivně a k úspěšnému vyjádření eliminující možnost vydání rozsudku pro uznání dle § 153a odst. 3 o.s.ř. postačí, pokud je z vyjádření zřejmé, že žalovaný není pasivní a hodlá se v řízení aktivně bránit.

Mgr. Martin Horvát.

advokátní koncipient

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-](#)

poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?

- Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů
- Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci
- Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob
- (Ne)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru
- Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu
- Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob
- Nepřiznané koalice